COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 5 oktober 1973

inzake een procedure op grond van artikel 85 van het E.E.G.-Verdrag (IV/27.010 — Deutsche Philips GmbH)

(Slechts de tekst in de Duitse taal is authentiek)

(73/322/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, en met name op artikel 85,

Gelet op Verordening nr. 17 van de Raad van 6 februari 1962 (1), en met name op de artikelen 3 en 15,

Gezien het besluit van de Commissie van 26 juli 1972, met betrekking tot bepaalde prijs- en verkoopbindingsregelingen van de Deutsche Philips GmbH een procedure in te leiden,

Gehoord de Deutsche Philips GmbH conform artikel 19, lid 1, van Verordening nr. 17 en de voorschriften van Verordening nr. 99/63/EEG (2),

Geraadpleegd het Adviescomité voor Mededingingsregelingen en Economische Machtsposities overeenkomstig artikel 10 van Verordening nr. 17, op 18 mei 1973,

I. De feiten

1. Overwegende dat de Commissie op 18 juni 1967 ambtshalve tegen de Deutsche Philips GmbH, hierna DPG genoemd, en andere dochterondernemingen van de N.V. Philips Gloeilampenfabrieken te Eindhoven procedures overeenkomstig Verordening nr. 17 van de Raad had ingeleid, aangezien de door de betrokken dochterondernemingen aangemelde algemene handelsvoorwaarden een uitvoerverbod bevatten ; dat de moedermaatschappij bij schrijven van 13 mei 1968 mededeelde, dat zij had besloten in de algemene verkoopsvoorwaarden, in de bedrijfsdocumenten en in de rekeningen van de verschillende Philipsmaatschappijen, waartegen de procedures waren ingeleid, ieder uitvoerverbod naar de Lid-Staten van de Gemeenschap op te heffen, en dat zij de betrokken dochterondernemingen had verzocht, de algemene handelsvoorwaarden dienovereenkomstig te wijzigen ;

Overwegende dat DPG de Commissie bij schrijven van 29 juli 1968 in kennis heeft gesteld van haar nieuwe leverings- en betalingsvoorwaarden (versie 1968), waarin het uitvoerverbod werd beperkt tot niet-E.E.G.-landen ; dat de Commissie de DPG daarop op 7 maart 1969 heeft medegedeeld, dat de procedure was afgesloten ;

2. Overwegende dat de DPG ten tijde van de inleiding van bovengenoemde procedure naast haar leverings- en betalingsvoorwaarden een aantal bij de Commissie niet aangemelde prijs- en verkoopbindingsregelingen toepaste, die ten dele met name de volgende verplichtingen bevatten :

a) In de regeling voor Philips' elektrische scheerapparaten (versie maart 1967) was groot- en detailhandelaren in Duitsland de wederverkoop van het contractprodukt voor rechtstreekse of indirecte levering naar het buitenland overeenkomstig de leverings- en betalingsvoorwaarden van de DPG niet toegestaan, tenzij de DPG daarvoor in individuele gevallen voorafgaand schriftelijk toestemming had verleend.

b) Krachtens de regelingen voor elektrische scheerapparaten, voor grote huishoudapparaten, voor huishoudapparaten en voor hobby-dozen mocht het contractprodukt aan de eindverbruikers alleen tegen de telkens door de DPG vastgestelde eindverbruikersprijzen worden aangeboden en verkocht. Een dergelijke clausule was eveneens in de regeling voor gloei- en ontladingslampen opgenomen (prijsbinding).

(1) PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.
(2) PB nr. 127 van 20. 8. 1963, blz. 2268/63.

c) Bovendien was de prijsbinding van toepassing, ongeacht of het contractprodukt rechtstreeks van de DPG of van binnen- of buitenlandse leveranciers werd betrokken (prijsbinding voor wederinvoer).

d) Krachtens de regelingen voor grote huishoudapparaten, voor elektrische scheerapparaten en voor kleurentelevisietoestellen voor de groothandel mochten groothandelaren alleen aan gespecialiseerde detailhandelaren leveren. Zij mochten derhalve niet aan andere groothandelaren of andere leveranciers van wederverkopers — ook indien deze in het buitenland waren gevestigd — contractprodukten leveren, tenzij de DPG daar in individuele gevallen voorafgaand schriftelijk toestemming voor had gegeven. Een dergelijke bepaling was eveneens in de regelingen voor huishoudapparaten en voor gloei- en ontladingslampen opgenomen (verbod van horizontale levering op groothandelsniveau).

   Volgens de regelingen voor grote huishoudapparaten, en voor kleurentelevisietoestellen voor de groothandel mochten de detailhandelaren het aan de verkoopbinding onderworpen produkt ook bij uitvoer alleen aan eindverbruikers verkopen en/of leveren, en mochten zij daarvoor bovendien geen reclame maken in offertebladen, die tot wederverkopers waren gericht (verbod van horizontale levering en reclame op detailhandelsniveau).

e) Krachtens de regelingen voor grote huishoudapparaten, voor elektrische scheerapparaten, voor kleurentelevisietoestellen voor de groothandel, voor huishoudapparaten en voor gloei- en ontladingslampen mochten groothandelaren niet aan eindverbruikers verkopen (oversprongverbod).

f) Op grond van de regelingen voor grote huishoudapparaten en voor kleurentelevisietoestellen voor de groothandel mochten detailhandelaren niet aan groothandelaren leveren (terugleveringsverbod);

Overwegende dat de DPG ook na de inleiding en de afsluiting van de bovengenoemde procedure betreffende de aangemelde leverings- en betalingsvoorwaarden dit uitvoerverbod in haar regelingen inzake elektrische scheerapparaten ongewijzigd heeft gehandhaafd, en dat dit ook in de door haar in het geding voor het Land- en het Oberlandesgericht te Hamburg tegen de Offene Handelsgesellschaft in Firma Josef Reitz oHG e.a. [1] overgelegde prijs- en verkoopbindingsregeling voor elektrische scheerapparaten ongewijzigd was opgenomen; overwegende dat de DPG eerst nadat de Commissie met betrekking tot deze en de andere bovengenoemde prijs- en verkoopbindingsregelingen op 26 juli 1972 opnieuw een procedure tegen de DPG had ingeleid, in oktober 1972 haar groot- en detailhandelaren in Duitsland per circulaire erop heeft gewezen, dat haar prijs- en verkoopbindingsregeling voor elektrische scheerapparaten verwees naar haar leverings- en betalingsvoorwaarden, die in punt XI, 2, de wederverkoop van haar produkten verboden voor de rechtstreekse of indirecte levering naar niet-E.E.G.-landen, tenzij zij daar in individuele gevallen voorafgaand schriftelijk toestemming voor had verleend;

Overwegende dat de DPG, nadat haar in deze tweede procedure op 25 oktober 1972 de punten van bezwaar waren medegedeeld, onmiddellijk de prijsbinding voor wederinvoer heeft opgeheven en de werking van de prijsbinding, de horizontale leveringsverboden, het reclameverbod en het oversprong- en terugleveringsverbod tot de binnenlandse handel heeft beperkt;

II. Toepasselijkheid van artikel 85, lid 1, van het E.E.G.-Verdrag

1. Overwegende dat de bovengenoemde prijs- en verkoopbindingsregelingen schriftelijke contracten tussen de DPG en haar Duitse handelaren zijn; dat zij derhalve overeenkomsten tussen ondernemingen vormen;

2. a) Overwegende dat het de Duitse handelaren in de elektrische scheerapparatenregeling opgelegde uitvoerverbod (I.2.a)) ten doel had hen te beletten, de door de DPG in Duitsland verkochte elektrische scheerapparaten in andere Lid-Staten aan te bieden en daardoor mededinging te bewerkstelligen; dat het derhalve strekte tot een beperking van de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt;

b) Overwegende dat op grond van de prijsbinding (I.2.b)) Duitse detailhandelaren het contractprodukt ook aan eindverbruikers in andere E.E.G.-landen alleen tegen de Duitse gebonden prijzen mochten leveren, hoewel de in Duitsland bestaande prijsbinding alleen van toepassing was op binnenlandse transacties; dat de uitbreiding van de prijsbinding tot verkopen — en reclame tegen de gebonden prijzen — in de andere Lid-Staten van de E.E.G. derhalve een onder artikel 85, lid 1, van het E.E.G.-Verdrag vallende mededingingsbeperking is;

c) Overwegende dat de Duitse detailhandelaren, aangezien de prijsbinding zonder uitzondering van toepassing was op alle contractprodukten, die Duitse detailhandelaren rechtstreeks van de DPG of van binnen- of buitenlandse leveranciers hadden aangekocht (I.2.c)), verplicht waren bij wederkoop vanuit een E.E.G.-land naar Duitsland ingevoerde contractprodukten de in Duitsland bestaande prijsbinding in acht te nemen; dat deze prijsbinding voor wederinvoer derhalve de Duitse detailhandelaren verhinderde, bij wederverkoop van de heringevoerde contractprodukten in Duitsland ten aanzien van de prijzen met andere Duitse detailhandelaren te concurreren;

   Overwegende dat de desbetreffende prijsbinding voor wederinvoer niet kan worden gerechtvaardigd door het argument, dat deze tot bescher-

[1] Uitspraak van het OLG te Hamburg van 23. 12. 1971, 3 U 129/71.

ming van de in Duitsland wettelijk toegelaten prijsbinding zou dienen, doordat zij de verkoop van ingevoerde produkten onder de gebonden prijzen in Duitsland zou verhinderen en dientengevolge de handhaving van de prijsbinding mogelijk zou maken ; dat het feit, dat de verticale prijsbinding in een Lid-Staat is toegestaan als zodanig geen reden kan opleveren, om maatregelen ter handhaving van deze prijsbinding uit te zonderen van het toepassingsgebied van artikel 85, lid 1 ; dat een tegen de doelstellingen van de gemeenschappelijke markt ingaande afscherming van de nationale markten niet zonder meer wegens de door de nationale wetgever gegeven mogelijkheid, de verkoopprijzen van bepaalde produkten bindend vast te stellen, als verenigbaar met de mededingingsregels van het E.E.G.-Verdrag mag worden beschouwd ;

Overwegende dat wel moet worden aangetekend, dat de detailhandelaren in Duitsland door de prijsbinding voor wederinvoer niet de mogelijkheid wordt ontnomen, de produkten eventueel in de andere Lid-Staten voordeliger te betrekken, waarbij vooral aan gunstiger inkoopprijzen moet worden gedacht ; dat hierdoor echter alleen zou worden bereikt, dat de handelsmarges van de desbetreffende handelaars zouden worden verhoogd, zonder dat deze de mogelijkheid zouden hebben, dit voordeel in de vorm van lagere prijzen aan de consumenten ten goede te doen komen en met name ook hun afzet te vergroten en nieuwe klanten te winnen ; overwegende dat in ieder geval ten aanzien van de concurrentie op detailhandelsniveau — wat de voor de verbruiker bepalende prijzen betreft — dezelfde situatie zou bestaan als in geval van afscherming door uitvoer-, respectievelijk wederinvoerverboden ;

d) Overwegende dat door het verbod aan Duitse groothandelaren aan andere groothandelaren te leveren, tenzij met voorafgaande schriftelijke toestemming van de DPG (I.2.d), le alinea) en het verbod aan de Duitse detailhandelaren de contractprodukten aan anderen dan de eindverbruikers te verkopen en daarvoor reclame te maken in offertebladen, die tot wederverkopers waren gericht (I.2.d), 2e alinea), de groot- en detailhandelaren in Duitsland werden verhinderd aan handelaren op hetzelfde handelsniveau in andere Lid-Staten te leveren ; dat deze horizontale leveringsverboden voor het grensoverschrijdende verkeer van gelijke werking kunnen zijn als exportverboden ;

e) Overwegende dat door het verbod aan de Duitse groothandelaren, aan eindverbruikers te leveren (I.2.e)), de eindverbruikers in de andere Lid-Staten de mogelijkheid werd ontnomen, het contractprodukt — voor zover dit niet zou zijn gestuit op het exportverbod in de elektrische scheerapparaten-regeling — rechtstreeks van Duitse groothandelaren te betrekken, en dat door het verbod aan Duitse detailhandelaren, contractprodukten aan groothandelaren te verkopen (I.2.f)), de door het horizontale leveringsverbod in de tussenstaatse handel reeds beperkte aankoopmogelijkheden van de groothandelaren in de andere Lid-Staten nog verder werden ingekrompen ;

3. Overwegende dat de sub 2 genoemde verplichtingen ook de handel tussen Lid-Staten ongunstig konden beïnvloeden, daar zij namelijk tussen de Bondsrepubliek en de andere Lid-Staten kunstmatige scheidsmuren voor de handel in de betrokken produkten oprichtten, en daardoor rechtstreeks het handelsverkeer tussen de Lid-Staten beïnvloedden op een wijze, die nadelig zou kunnen zijn voor de verwerkelijking van de doelstellingen van één enkele markt tussen de staten ;

4. Overwegende, dat de betrokken verplichtingen derhalve onder het verbod van artikel 85, lid 1, vallen ;

III. Niet-toepasselijkheid van artikel 85, lid 3, van het E.E.G.-Verdrag

Overwegende dat een verklaring overeenkomstig artikel 85, lid 3, met betrekking tot de in deel II, sub 2, genoemde verplichtingen reeds derhalve niet kan worden afgegeven, omdat deze niet overeenkomstig artikel 4, lid 1, van Verordening nr. 17 bij de Commissie werden aangemeld ;

Overwegende dat de betrokken verplichtingen evenmin onder de bepalingen van artikel 4, lid 2, sub 1, van Verordening nr. 17 vallen, daar zij betrekking hebben op uitvoer tussen Lid-Staten ;

Overwegende dat artikel 85, lid 3, derhalve in het onderhavige geval niet van toepassing is ;

IV. Oplegging van een geldboete

Overwegende dat, waar de DPG onmiddellijk na de mededeling van de punten van bezwaar op 25 oktober 1972 een einde heeft gemaakt aan de in deel II, sub b) t/m e) genoemde inbreuken, de vaststelling van een geldboete wegens deze inbreuken buiten beschouwing kan blijven ; dat dit echter niet het geval is met betrekking tot het in de elektrische scheerapparatenregeling vervatte uitvoerverbod ; dat, hoewel de Philips' moedermaatschappij na inleiding van de procedure in 1967 in haar schrijven van 13 mei 1968 had medegedeeld, dat zij besloten had ieder uitvoerverbod voor de E.E.G.-landen op te heffen, en hoewel zij de DPG dienovereenkomstig had geïnstrueerd, de DPG het uitvoerverbod in feite slechts in oktober 1972 en eerst nadat ambtshalve een procedure was ingeleid, heeft opgeheven ; dat naar de mening van de Commissie wegens deze inbreuk een geldboete moet worden opgelegd ;

V. Toepasselijkheid van artikel 15, lid 2, sub a), van Verordening nr. 17 op het uitvoerverbod

Overwegende dat de Commissie krachtens artikel 15, lid 2, sub a), van Verordening nr. 17 bij beschikking aan ondernemingen geldboeten kan opleggen van ten minste 1 000 en ten hoogste 1 miljoen rekeneenheden of tot een bedrag van ten hoogste 10 % van de omzet van elk der bij de inbreuk betrokken ondernemingen in het voorafgaande boekjaar, wanneer zij opzettelijk of uit onachtzaamheid inbreuk maken op de voorschriften van artikel 85, lid 1, van het E.E.G.-Verdrag ; dat bij de vaststelling van het bedrag van de geldboete rekening moet worden gehouden met de zwaarte en de duur van de inbreuk ;

1. Overwegende dat het de DPG uiterlijk bij de inleiding van de procedure betreffende het in haar leverings- en betalingsvoorwaarden vervatte uitvoerverbod op 18 juni 1967 bekend was, dat het uitvoerverbod in haar regeling inzake elektrische scheerapparaten strijdig was met de bepalingen van artikel 85, lid 1 ; dat de DPG bovendien door de moedermaatschappij uitdrukkelijk was verzocht, in de algemene handelsvoorwaarden het uitvoerverbod voor de E.E.G.-landen op te heffen ; dat de DPG echter, hoewel zij in haar andere, sinds 1969 geldende prijs- en verkoopbindingsregelingen het uitvoerverbod daadwerkelijk tot derde landen heeft beperkt, dit verbod in haar elektrische scheerapparaten-regeling tot oktober 1972 onbeperkt heeft gehandhaafd ;

Overwegende dat de DPG verklaart, dat het uitvoerverbod in de handelsregeling bij vergissing behouden bleef en daartoe aanvoert dat de beperking van het uitvoerverbod tot derde landen voortvloeit uit de algemene leverings- en betalingsvoorwaarden, waarin duidelijk werd gesteld dat uitvoer naar Lid-Staten van de Gemeenschap toegelaten is ; dat de DPG aan Duitse groothandelaren die Philips' elektische scheerapparaten wilden uitvoeren, verklaard heeft dat uitvoer van deze apparaten naar andere Lid-Staten niet verboden is ; dat de onderneming aan de Commissie brieven van Duitse groothandelaren heeft overgelegd, waarin deze verklaren, dat zij daadwerkelijk Philips' elektrische scheerapparaten naar andere E.E.G.-landen geleverd hebben ;

Overwegende dat uit deze omstandigheden kan worden afgeleid dat de DPG de inbreuk niet opzettelijk heeft gemaakt ; dat de onderneming echter onachtzaamheid ten laste moet worden gelegd, want dat het ermee rekening diende te houden dat andere handelaren het in de elektrische scheerapparaten-regeling vervatte onbeperkte uitvoerverbod als verbindend zouden beschouwen en derhalve van uitvoer naar andere Lid-Staten zouden afzien ; dat het de DPG aan de nodige zorgvuldigheid heeft ontbroken om door wijziging van de regeling duidelijk te stellen dat export naar andere Lid-Staten toegelaten moest zijn ;

Overwegende dat de DPG daardoor uit onachtzaamheid inbreuk op artikel 85, lid 1, heeft gemaakt ;

2. Overwegende dat bij de vaststelling van de geldboete rekening moet worden gehouden met de zwaarte en de duur van de inbreuk, alsmede met de positie van de onderneming ;

a) Uitvoerverboden vormen een ernstige inbreuk op artikel 85 van het E.E.G.-Verdrag, daar zij de totstandkoming van een enkele markt verhinderen ; dit is sinds de beschikking van de Commissie van 23 september 1964 in het geval Grundig-Consten (1) en het arrest van het Hof van Justitie van 13 juli 1966 in de gevoegde zaken 56 en 58/64 — Grundig/Consten (2) — bekend.

   Er dient echter rekening te worden gehouden met het feit, dat de DPG de inbreuk uit onachtzaamheid gemaakt heeft.

b) De elektrische scheerapparaten-regeling werd sinds maart 1967 ondertekend en op 29 juli 1968 heeft de DPG aan de Commissie haar nieuwe leverings- en betalingsvoorwaarden voorgelegd. De onderneming heeft de inbreuk in oktober 1972 beëindigd. Deze heeft derhalve gedurende een lange periode plaatsgevonden.

c) De DPG is een belangrijke onderneming in de elektrotechnische industrie, haar omzet van elektrische scheerapparaten en haar marktaandeel voor dit produkt zijn aanzienlijk.

3. Overwegende dat naar de mening van de Commissie in het onderhavige geval aan de DPG een geldboete van 60 000 (zestigduizend) rekeneenheden moet worden opgelegd,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN :

Artikel 1

De volgende, door de Deutsche Philips GmbH aan de Duitse handelaren opgelegde verplichtingen, vormen inbreuken op artikel 85, lid 1, van het E.E.G.-Verdrag :

— het uitvoerverbod, dat in de prijs- en verkoopbindingsregeling voor Philips' elektrische scheerapparaten was vervat (I.2.a)),

— de prijsbinding voor wederinvoer, die in de prijs- en verkoopbindingsregelingen Philips' elektrische scheerapparaten, voor grote huishoudapparaten, voor huishoudapparaten, voor hobby-dozen en voor gloei- en ontladingslampen was opgenomen (I.2.c)),

— de prijsbinding (I.2.b)), het verbod van horizontale levering voor groothandelaren (I.2.d), eerste alinea), het horizontale leverings- en reclameverbod voor detailhandelaren (I.2.d), 2e alinea), het oversprongverbod (I.2.b)) en het terugleveringsverbod (I.2.f)) die deels in de bovengenoemde regelingen of in de regeling inzake kleurentelevisietoestellen voor de groothandel waren opgenomen, voor zover zij ook voor de handel tussen de Lid-Staten golden.

(1) PB nr. 161 van 20. 10. 1964, blz. 2545/64.
(2) Jurisprudentie van het Hof van Justitie, Deel XII, 450.

Artikel 2

1. De Deutsche Philips GmbH wordt wegens de handhaving van het uitvoerverbod in haar prijs- en verkoopbindingsregeling voor elektrische scheerapparaten (versie maart 1967) tot oktober 1972 een geldboete van 60 000 rekeneenheden opgelegd, of 219 600 DM (tweehonderd negentienduizend zeshonderd Duitse mark).

2. Deze beschikking vormt executoriale titel tegen de Deutsche Philips GmbH, overeenkomstig de bepalingen van artikel 192 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap.

Artikel 3

Deze beschikking is gericht tot de Deutsche Philips GmbH, te Hamburg.

Gedaan te Brussel, 5 oktober 1973.

Voor de Commissie

De Voorzitter

François-Xavier ORTOLI